

**UNIVERSITATEA “BABEȘ – BOLYAI”
CLUJ-NAPOCA
FACULTATEA DE ISTORIE ȘI FILOSOFIE
ȘCOALA DOCTORALĂ DE FILOSOFIE**

*Tipuri umane la Platon.
Poetul, Sofistul, Filosoful.*

REZUMATUL TEZEI DE DOCTORAT

**Conducător de doctorat:
Prof. univ. dr. Muscă Vasile**

**Student-doctorand:
Nicoară Marius-Marin**

2013

Această teză de doctorat a beneficiat de suport financiar prin proiectul cu titlul „**Studii doctorale moderne: internaționalizare și interdisciplinaritate**”, cod contract POSDRU/107/1.5/S/76841, cofinanțat din Fondul Social European prin **Programul Operațional Sectorial pentru Dezvoltarea Resurselor Umane 2007 – 2013**

CUPRINS

Introducere	5
Capitolul 1. Tema și metoda cercetării	15
<i>1.1. Repere și clarificări conceptuale</i>	15
<i>1.2. Metoda de cercetare</i>	16
<i>1.3. Care este tema cercetării? Întrebări</i>	18
<i>1.4. Cercetare tipologică</i>	20
Capitolul 2. Poetul și poezia	22
<i>2.1. Contextul poetului</i>	22
2.1.1. Raportul mit – logos	22
2.1.2. Cine este poetul?	26
<i>2.2. Cunoaștere și logos</i>	31
2.2.1. Cunoașterea la poet	31
2.2.2. Logosul cu origine divină	42
Capitolul 3. Sofistul și sofistica	50
<i>3.1. Contextul sofistului</i>	50
3.1.1. Ce înseamnă sofist?	50
3.1.2. Logosul uman	55
<i>3.2. Cunoaștere și etică</i>	59
3.2.1. Cunoaștere și contingentă	59
3.2.2. Etică și contingentă	64
Capitolul 4. Filosoful și filosofia	72
<i>4.1. Cine este filosoful?</i>	72
4.1.1. Ce înseamnă filosof?	72
4.1.2. Logosul ca loc al întoarcerii la Aletheia. Oralitate și scriere.....	74
<i>4.2. Cunoașterea la filosof</i>	84
4.2.1. Ce înseamnă cunoaștere?	84
4.2.2. Tipuri de Adevăr	87

4.3. Scopul filosofului	90
4.3.1. Teoria cunoașterii la Platon	90
4.3.2. Teoria etică la Platon	99
Capitolul 5. Cum gândim filosofia lui Platon?	104
5.1. <i>Situarea în contextul potrivit</i>	104
5.1.1. Să gândim cu sens. Platon și Wittgenstein.....	104
5.1.2. Platon și Aristotel	110
5.1.3. Critica lui Heidegger.....	117
5.1.4. Critica lui Popper.....	122
5.1.5. Clarificări comparative ale conceptelor lui Platon	128
5.2. <i>Convergențe și divergențe între poet, sofist și filosof</i>	136
5.2.1. Poet și sofist	136
5.2.2. Poet și filosof	142
5.2.3. Sofist și filosof	146
5.2.4. Poet, sofist, filosof	150
Concluzii	152
Anexe - Ocurențe ale celor trei tipuri umane	158
Bibliografie	162

Cuvinte cheie: Socrate, Platon, logos, întrebare, poet, sofist, filosof, între, ființă, fiind, fire, oralitate, scriere, cunoaștere, aletheia, transcendență, vertical, contingență, orizontal, etică, retorică, spațiu social, întoarcere în sus, anamneza, inteligență, început și sfârșit,

De ce această temă? Pentru că suntem interesați de filosofia antică și de tot ce este vechi și foarte vechi. Platon este un reper principal întrucât înțelegerea lui presupune atât parcurgerea contextului filosofic, cultural și istoric presocratic cât și urmărirea evoluției interpretărilor și influențelor acestuia de-a lungul istoriei, până azi. Valoarea gândirii lui Platon stă în fertilitatea acesteia, în calitatea și cantitatea consecințelor sale. Chiar dacă el nu a gândit totul ne-a făcut pe noi capabili să descoperim.

Totul la Platon se leagă de, pornește din, și ajunge la, ideea sa despre cunoaștere. Așa încât, am acordat o atenție specială acestui punct. Conform a numeroase opinii, Platon își construiește ontologia și gnoseologia pornind de la dorința lui de a întemeia cetatea ideală. Chiar așa fiind, aceasta nu neagă centralitatea și deci principalitatea gnoseologiei și ontologiei pentru sistemul său filosofic. Relația sa cu cetatea ideală ne interesează doar tangențial, în măsura în care considerăm că aduce înțelesuri suplimentare celor trei tipuri umane de care ne ocupăm noi.

O temă recurentă pe care am întâlnit-o în literatura filosofică despre Platon, este atitudinea acestuia față de oralitate și scriere. Discuția despre acest subiect am interpretat-o prin filtrul lui Humboldt și Wittgenstein.

Bibliografia adresată lui Platon este „interminabilă” și deci selecția este inevitabilă. Despre filosofia acestuia s-a scris enorm, desigur de cele mai multe ori pertinent, chiar și în multe cazuri controversate. Controversele, ca și greșelile de interpretare, le evaluăm ca provocatoare, stimulante pentru căutarea de noi clarificări.

Ceea ce considerăm noi că s-a scris despre temă depinde în principal de modul în care percepem noi această temă. Unde începe și unde se termină circumscrierea ei? Ni se pare evident o problemă de opțiune subiectivă, de situare într-o anumită paradigmă de gândire. Astfel, se prea poate ca, din mulțimea autorilor și textelor adresate explicit acestei teme să fi omis unele, care pot fi evaluate ca semnificative. În același timp o serie de autori și texte asupra cărora ne-am oprit și uneori insistat se poate să fie evaluate ca nesemnificative, de către unii din cititorii noștri. Am precizat aceasta întrucât dorim să subliniem că orice abordare a unei cercetări, este inevitabil urmarea lecturilor, gândurilor, experiențelor noastre de viață.

Această lucrare este rezultatul unei priviri asupra gândirii lui Platon. O privire care, oricâte repriviri/regândiri ar conține, rămâne tot un punct de vedere particular. Ne declarăm de la început poziția noastră umană, finită, relativă la un context spațio-temporal cultural și istoric dat, și presupus. Am încercat să ne conștientizăm prejudecățile, atât cât am putut, dar presupunem că nu am reușit complet sau total. În cursul studierii diversilor autori și a textelor acestora am avut surpriza întâlnirii a mai multor confuzii, de a căror clarificare, ne-am dat seama că depinde, chiar înțelegerea subiectului nostru. Astfel că, ne-am asumat sarcina de a face aceste clarificări.

Întrucât nu-l avem pe Platon prezent pentru a ne confirma sau infirma cele pe care le gândim despre scrierile sale, am putea spune că toate discuțiile, și chiar argumentele noastre sunt doar niște ipoteze. De obicei, o cercetare științifică, în termeni moderni vorbind, pleacă de la o ipoteză. Care este ipoteza noastră? Ce anume cercetăm? Trei tipuri umane la Platon. Dar care este ipoteza? Ipoteza (subteza) este o afirmație, pe care o facem despre o așa numită zonă de/din realitate sau despre un ceva. Odată făcută, afirmația urmează a fi confirmată sau infirmată prin observație, experiment, cercetare. Mărturisim că atunci când ne-am întâlnit cu opțiunea cercetării celor trei tipuri umane la Platon, nu ne-am gândit la ipoteze. Interesul pentru cercetarea unei anumite zone din realitate, interesul pentru cercetarea a ceva, temă sau subiect, este dependentă de prezența unei ipoteze? Cercetarea întreprinsă asupra lui Platon, ne-a răspuns: da. În orice stare/mișcare a noastră suntem pe/în: niște ipoteze (subteze), niște presupoziii, prejudecăți, pregânduri, pretexte. Dacă nu am fi astfel, am fi nimic. Cele enumerate anterior, construiesc dorințe, voi și nevoi. Acestea sunt cele care ne poartă pașii. Iar ele se bazează pe ipoteze (subteze). Nu le știm, deoarece sunt subconștiente. Observăm deci, că apelul la formularea explicită a unei ipoteze încearcă să ne facă mai conștienți de propriile noastre presupoziii, adică să fim mai conștienți de noi înșine, de propria noastră poziție. Iată valoarea atemporală a lui Socrate. Orice cunoaștere autentică începe cu noi înșine.

Ne întoarcem de unde am plecat. Care este ipoteza acestei cercetări? Dacă rămânem fideli lui Socrate, rămânerea la o singură ipoteză, ne poate da iluzia obiectivității cercetării noastre. Astfel a apărut așa numita obiectivitate științifică. Dacă vedem doar o ipoteză, uităm că de fapt, suntem deja în multe alte ipoteze. Și atunci ce e de făcut? Nu putem ieși din ipoteze (subteze), decât așa cum încearcă obiectivitatea științifică, adică prin conștientizare și deci formulare conștientă/explicită a ipotezelor. Socrate ne învață însă, să nu uităm, să menținem trează atenția, asupra atenției, nu doar asupra conținuturilor sale. Să nu uităm că rămân ipoteze neformulate

explicit, neconștientizate, care vor afecta de asemenea mersul și rezultatul cercetării. Ceea ce vedem și descoperim, depinde de unde suntem ontologic și gnoseologic, și depinde de direcția mișcării, adică de etica noastră. Deci, depinde de ipotezele noastre. Dacă și când vrem să vedem, cât mai corect/exact/obiectiv lucrurile, atunci conștientizăm presupuzițiile, le formulăm explicit, pentru a le putea controla, și menține în câmpul atenției. Presupuzițiile/prejudecățile conștientizate, au primit în limbajul științific modern numele de ipoteze. Dar aceasta nu înseamnă decât, ceea ce spunea Socrate, că trebuie să începem cu noi înșine. Așadar, o cercetare obiectivă începe cu o cercetare a subiectului.

Dintre atâtea ipoteze posibile pe care o alegem? Ipoteza noastră primă este că: orice înțelegere, deci și înțeles, depinde de ipoteza de la care plecăm, pe care, și în care, stăm și ne mișcăm. A doua ipoteză este că: înțelegerea gândirii lui Platon depinde de conștientizarea ipotezelor sale. A treia ipoteză este că: imaginea celor trei tipuri umane, la Platon, este dependentă de presupuzițiile sale ontologice, gnoseologice, etice. Astfel, cercetarea noastră va încerca pe tot parcursul ei, să răspundă la întrebarea: care sunt presupuzițiile lui Platon, aflate în imaginea sa, despre cele trei tipuri umane?

Care sunt limitele cercetării? Cercetarea noastră caută presupuzițiile lui Platon referitoare la cele trei tipuri umane; poet, sofist, filosof. Întrucât am precizat întrebarea, pe care o punem lui Platon, se înțelege că cercetarea noastră e circumscrisă căutării răspunsurilor la această întrebare. Astfel, în primul rând, limitele cercetării sunt date de limitele întrebării. În al doilea rând sunt date de experiența și de lecturile noastre anterioare.

În opinia noastră orice selecție e subiectivă. Oricum rezultatul obținut, adică lucrarea în acest stadiu, se datorează studiului acestei bibliografii, aflate la sfârșitul lucrării. Ar fi potrivit să semnalăm aici și alte câteva limite ale lucrării, cel puțin cele pe care le conștientizăm în acest moment.

Problema distingerii/deosebirii între Socrate și Platon, nu va intra în discuția noastră, vom considera scrierile lui Platon, un întreg pe care îl vom aborda ca atare. Nu vom distinge de exemplu, între Socrate al lui Platon și Socrate al lui Xenofon sau Aristofan.

Problema doctrinei nescrise a lui Platon a provocat multe discuții, luări de poziție, polemici. Această problemă o vom aborda într-o mică măsură și cu interes specific circumscris lucrării.

Abordarea celor trei tipuri umane nu-și propune să fie exhaustivă, nici nu ar putea fi. Vom analiza cele trei tipuri umane din punctul de vedere al presupuzițiilor lui Platon.

Întrucât presupuzițiile lui Platon, conținute în ipoteza enunțată, sunt ontologice, gnoseologice și etice, am contextualizat cele trei tipuri umane, în interiorul și în relație cu aceste presupuziții.

În primul capitol formulăm câteva clarificări, expunem metoda de cercetare, discutăm despre temă și ajungem la cercetarea tipologică. Acest capitol conține subcapitole care vor fi tratate scurt, ele având un scop introductiv și clarificativ. Aceasta nu înseamnă că importanța lor e nesemnificativă. Dimpotrivă, sunt esențiale pentru înțelegerea cursului și stilului lucrării. Acest stil l-am descoperit pe parcursul acestei cercetări. Nu este ceva anterior, el s-a construit în timpul studiului. Mă refer aici la gândirea, pe care am lăsat-o liberă, să zburde printre gânduri, texte și autori. Coerența textului acestei lucrări este dată de intenția pe care am urmărit-o, aceea de a întreba pentru a înțelege. Acest capitol este esențial întrucât aici este locul și începutul întrebării despre întrebare. Pentru noi, momentele care pot fi considerate de incoerență a textului, au fost și foarte clarificatoare și prolifiche. Astfel, anunțăm cititorul, că momentele de revenire, de întoarcere, de salt peste timp, peste texte și peste autori, au fost momente ale trezirii întrebării. Dacă întrebarea este trează, răspunsul este tot întrebare. Cei “vinovați” de ideile enunțate în tot cursul acestei lucrări, sunt în primul rând, Socrate și Platon. Aceasta chiar și atunci când alegem să gândim și gândurile lui Humboldt, Heidegger sau Wittgenstein.

În capitolul despre poet și poezie (al doilea), punem în câmpul atenției cititorului o serie de informații despre poetul din vremea lui Platon. Printre aceste informații se află și gândirea și interpretarea noastră. De fapt, interpretarea se află deja prezentă, în selecția informațiilor și a citatelor. Reflecția despre poet ne va declanșa noi întrebări și reflecții.

Capitolul al treilea, despre sofist, se desfășoară în linii mari similar cu capitolul anterior. Informații, contradicții, negații, întrebări și reflecții. Dintre toate, întrebările și reflecțiile par să fi fost cele principale și revelatoare.

Capitolul despre filosof (al patrulea), este dedicat întrebărilor despre cunoaștere, adevăr, etică și logos. Vom acorda o atenție deosebită acestor întrebări, întrucât în opinia noastră, aici se află presupuzițiile de bază ale lui Platon. De aceste presupuziții este legată și percepția celor trei tipuri umane și a relațiilor dintre ele. Cititorul va constata însă că delimitarea discuțiilor despre aceste întrebări nu e strictă. Vom vorbi și gândi, despre toate în fiecare capitol, în funcție

de cum se desfășoară gândurile noastre. Am preferat să lăsăm această desfășurare, observând ajutorul ei în clarificare, comparare, contextualizare. De fapt, ajută chiar întrebării.

Ultimul capitol l-am împărțit în două părți. În prima parte, trecem, gândind, împreună cu cititorul, prin câteva perspective asupra filosofiei lui Platon: Wittgenstein, Aristotel, Heidegger și Popper. Trecerea prin aceste puncte de vedere, ne va permite să înțelegem filosofia lui Platon, într-un context mai larg, și în principal, ceea ce urmărim noi, adică clarificarea presupuzițiilor lui Platon, în relație cu alte contexte de gândire și deci cu alte presupuziții. În același scop, tot în prima parte a ultimului capitol am așezat un subcapitol destinat unor noi clarificări asupra conceptelor filosofiei lui Platon; aceste concepte le-am pus în corespondență, le-am analizat comparativ, cu concepte ale altor puncte de vedere. Am considerat că locul potrivit, pentru aceste clarificări este la sfârșit, întrucât, doar maturitatea parcurgerii discuțiilor și gândurilor, de-a lungul acestei lucrări va permite înțelegerea acestor clarificări.

În sfârșit, în partea a doua a ultimului capitol, am prezentat câteva scheme comparative, cu câteva explicații, despre relațiile dintre cele trei tipuri umane, pe care le-am cercetat în această lucrare. Subcapitolul este dedicat observării convergențelor și divergențelor dintre poet, sofist, filosof. Desprinderea acestor convergențe și divergențe se face doar în urma parcurgerii întregii lucrări. Nu este suficient să privim schemele comparative oferite. Acestea sunt doar orientative. Nu există o încadrare totală, sau completă, în acestea, a celor trei tipuri umane. Schemele sunt o încercare de schematizare, de clarificare, a relațiilor existente între poet, sofist și filosof. Acestea se află la sfârșitul lucrării, tocmai pentru a clarifica că, înțelegerea celor trei tipuri umane și a relațiilor dintre ele la Platon este urmarea întregii lucrări în ansamblul ei și în întregul ei.

Întreaga lucrare este gândită și practică ca un dialog cu cititorul. Descoperirile din această lucrare, dacă există, se datorează cercetării aflate în dialog. Dacă nu am fi păstrat în gândirea și practica acestei cercetări conștiința și senzația dialogului cu cititorul, nu e foarte probabil, ci sigur, rezultatul ar fi fost cu totul altul. Așa încât, noi considerăm această lucrare rezultatul unui dialog sau, și mai potrivit, este un dialog. Sigur că acesta începe printr-un dialog cu noi înșine, și deci începe cu întrebarea.

Lucrarea fiind gândită ca un dialog suntem deschiși oricărei întrebări. Deschiderea ne mai arată că, deși lucrarea are concluzii, ea nu este închisă. Este un început, cel puțin pentru acest tip de abordare.

A avea o metodă de cercetare înseamnă avea un drum, înseamnă a fi pe/într-un drum. Orice drum presupune scop și distanță. Poate că avem mai multe. În orice moment/în orice spațiu/pe orice drum am fi, suntem într-o intersecție, cum ar spune, poate Platon, suntem *metaxy*. Deci trebuie să întrebăm și să ne întrebăm: încotro? Scopurile pot fi mai multe în măsura în care ele se conțin reciproc, sunt coextensive și convergente. Opțiunea noastră în ceea ce privește această temă de cercetare este aceea de a înțelege gândirea lui Platon. Pentru că Platon tot este „nesfârșit”, am restrâns obiectivul la cele trei tipuri umane. Mersul cercetării ne-a arătat că și acesta e mult, așa încât se subînțelege că abordarea este adaptată dimensiunilor lucrării de față. Așadar, ceea ce am urmărit este înțelegerea și explicarea semnificațiilor celor trei tipuri umane și a relațiilor dintre ele, în contextul larg al gândirii lui Platon.

Obiectivele cercetării sunt căutarea răspunsurilor la următoarele întrebări:

1. Cine sunt fiecare din cele trei tipuri umane la Platon? – descoperirea și formularea cât mai clară a imaginii lui Platon despre cele trei tipuri umane;
2. Cum se situează aceste trei tipuri umane în ansamblul filosofiei lui? – scoaterea din contextul întregului său sistem de gândire produce o serie de confuzii, pe care le discutăm în Capitolul 5;
3. Care sunt convergențele și divergențele între cele trei tipuri umane supuse cercetării?

Aceste trei întrebări sunt toate conținute în întrebarea pe care am pus-o la sfârșitul (temporar) al reflecțiilor despre ipoteză: *care sunt presuposițiile lui Platon, aflate în imaginea sa despre cele trei tipuri umane?*

Drumul pe care am ales să mergem și care ne-a ales, a parcurs următoarele etape:

1. Cercetarea și identificarea ocurențelor celor trei tipuri umane: poet, sofist, filosof în scrierile lui Platon. În acest scop am utilizat *Thesaurus Linguae Graecae* împreună cu programul Diogenes. În cadrul acestei prime etape am studiat toate scrierile lui Platon care au ajuns până la noi. Studiarea am efectuat-o în următorul mod:

- a) Am citit traduceri din greacă veche existente în limba română, evident împreună cu notele și interpretările însoțitoare;
- b) Am citit din nou traduceri din greacă veche existente în limba română, de această dată comparând cu variantele traduse în limba engleză și limba italiană;

c) Am citit exegeze la textele scrise de Platon cu focalizare preferențială pe cele trei tipuri umane; aici am putea spune că nu diversitatea interpretărilor ca atare, ci diversitatea și evidența neînțelegerilor la adresa lui Platon ne-au făcut să acordăm o atenție specială clarificărilor;

d) De câte ori am gândit că e necesar, am studiat textul și cuvintele în limba greacă veche, în comparație cu traduceri moderne. Aici, formidabil de utile ni se par a fi *Thesaurus Linguae Graecae* împreună cu programul Diogenes și *Antiquarium*.

e) Am folosit frecvent dicționarele pe care le-am indicat la Bibliografia de la sfârșitul lucrării.

2. Am cercetat cele trei tipuri umane așa cum apar ele în exegeza la Platon. Am încercat să citim cât mai mult din ce s-a scris pe această temă. Evident, putem spune că am reușit să citim doar o mică parte a bibliografiei pe care ne-am propus-o. Am operat o selecție în funcție de ceea ce am considerat mai relevant pentru tema cercetată.

3. Înțelegerea celor trei tipuri umane a presupus cercetarea acestora în contextul istoric și cultural propriu grecilor antici.

4. Am efectuat o analiză comparativă a celor trei tipuri umane și a relațiilor dintre ele așa cum apar ele la Platon și în contextul specificat anterior.

5. Am pornit în cercetarea noastră deschiși și receptivi la tot ceea ce am putea descoperi și am încercat să rămânem astfel pe întregul ei parcurs. Aceasta a provocat asupra noastră surprize care ne-au schimbat cuprinsul pe parcursul cercetării de mai multe ori în funcție de ce am descoperit. Cuprinsul actual, deci structura finală a tezei reflectă stadiul cercetării din acest moment. Așadar suntem conștienți că regândirea structurii tezei se poate face oricând, în funcție de mersul cercetării. Ceea ce expunem noi acum este doar o variantă opțională posibilă.

În cursul cercetării am pus *întrebarea* în câmpul atenției cititorului (ne referim aici la întrebarea ca întrebare, nu o întrebare anume). De ce sunt întrebările importante? În cazul nostru sunt chiar mai importante, întrucât Socrate este un prototip al întrebării. Sursa și temeiul oricărei cunoașteri, se află în întrebarea asupra ei însăși. De la Socrate până la Descartes și Kant, întrebarea stabilește drumul cunoașterii. Cât timp avem întrebări suntem pe drumul cel bun, chiar și din punct de vedere psihologic, nu doar gnoseologic și ontologic. Modelul filosofului lui Platon, este cel al unui om care pune întrebări; căutarea, cercetarea, întrebarea este însăși firea iubitorului de înțelepciune. Așa cum ne-a învățat Socrate, răspunsul la întrebarea: ce? este ulterior răspunsului la întrebarea: cine? Înțelepciunea înseamnă a te cunoaște pe tine însuși. Dar

ce înseamnă să te cunoști? Înseamnă să căutăm răspunsul la întrebarea: Cine sunt eu? Dar la cine se referă acest eu? Înțelegerea gândirii lui Platon o putem realiza doar situându-ne în contextul limbajului său.

Care este tema cercetării noastre? Tema cercetării noastre este întrebarea referitoare la cele trei tipuri umane ale lui Platon: Poetul. Sofistul. Filosoful. Și dacă această întrebare naște alte întrebări, așa cum s-a întâmplat de fapt, atunci le-am pus și pe acestea în discuție. Am pornit deci, cu mențiunea că întrebările cu privire la obiectul cunoașterii (adică întrebarea: ce?) vor fi însoțite de întrebări cu privire la subiectul cunoașterii (cine?).

Prima și cea mai importantă concluzie, la care am ajuns datorită lui Socrate-Platon, este despre întrebare. Orice cunoaștere, începe cu o întrebare. Orice afirmație este ulterioară întrebării. Fără întrebare nu există conștiință. Întrebarea este locul trezirii. Apoi, tot plimbându-ne printre întrebări, minunatul Socrate ne-a oferit întrebarea asupra întrebării. Astfel se ajunge la Ființă/Fiind/Fiire. De aici, Socrate se reîntoarce în peșteră să ne arate drumul.

A doua noastră concluzie este urmarea întrebării pe care am pus-o. Care sunt presupuzițiile lui Platon, care privesc cele trei tipuri umane? Aceste presupuziții sunt baza filosofiei sale. Acestea sunt următoarele:

1. Ființa este și nu poate să nu fie; 2. Adevărul este la fel cu ființa, etern, și anterior atemporal tuturor lucrurilor; 3. Binele este pe același plan cu ființa și adevărul. Interpretarea lui, ca dincolo de ființă, este o confuzie, produsă de identificarea ființei cu o ființă determinată, și a contradicției ființă-neființă, care din punctul nostru de vedere, este analog raportului: Aletheia-lethe. Adevărul/Realitatea trebuie să fie în opinia noastră, dincolo de unitatea contrariilor, și în același timp să le conțină. Sigur că toate acestea nu sunt astfel la Platon, în mod explicit. Noi prezentăm concluziile noastre, care sunt urmare a acestei cercetări despre cele trei tipuri umane la Platon. Tot ceea ce exprimăm în lucrare este interpretare, nu putem fi exacti, întrucât nu suntem în ex-actul lui Platon; 4. Logosul este de origine divină.

Din punct de vedere orizontal acestea sunt doar presupuziții. Acestea pot fi chiar considerate adevărate, într-o paradigmă de gândire sau alta. Din punctul de vedere al lui Socrate acestea nu sunt doar presupuziții, nici măcar presupuziții conștiente. Acestea sunt exprimări/imprimări ale experienței ființei și adevărului.

Aceste presupoziii ale lui Platon le-am descoperit împreună cu cititorul și le-am discutat pe scurt. Am acordat o atenție mai mare conceptului de cunoaștere, întrucât aici am văzut diferențele cele mai explicite între poet, sofist și filosof. Din punctul de vedere al lui Platon, în cunoaștere se află Adevărul. Nu există cunoaștere fără adevăr. Ce înțelegem noi prin cunoaștere am discutat în capitolele despre sofist și filosof. De asemenea, am propus atenției și raportul dintre cele trei tipuri umane și logos, acesta fiind un loc privilegiat de întâlnire al tuturor celor trei, poet, sofist, filosof. Studiul celor trei tipuri umane se poate face din multe puncte de vedere : filosofic, filologic, istoric, literar, psihologic, sociologic etc.

Dintre toate acestea și altele posibile, noi am ales o abordare filosofică. Dacă e vorba de trei tipuri umane la Platon, atunci e potrivit ca cele trei, să fie văzute din, și raportate la această filosofie. Și ce conține filosofia lui Platon ? În opinia noastră conține: ontologie, gnoseologie, etică, teorie politică, problema limbajului etc.

Dintre posibilitățile multiple de analiză pe care le oferă filosofia lui Platon, mersul cercetării ne-a condus spre analiza celor trei tipuri umane, din patru puncte de vedere : ontologic, gnoseologic, etic și din punctul de vedere al logosului. Nu susținem că acestea ar fi cele mai importante; de exemplu, teoria politică la Platon are o importanță capitală. Totuși am ales, să nu ne ocupăm de ea, tocmai datorită dimensiunilor, unei astfel de posibile cercetări.

Astfel am ajuns, să privim pe poet, sofist, filosof, din cele patru puncte de vedere enunțate adineauri. In opinia noastră, argumentată în cursul lucrării, presupuzițiile lui Platon, despre ontologie, gnoseologie, etică, logos, sunt cele care construiesc imaginea lui, despre cele trei tipuri umane cercetate. Astfel fiind, am încercat o analiză privită din aceste puncte de vedere.

Care sunt relațiile dintre cele trei tipuri umane la Platon? Precum trei mulțimi intersectate și intersectabile deoarece sunt în intersecție. Intersecția, *între*-le este planul social și logosul. Aici se întâlnesc toate tipurile umane, nici n-ar putea fi altfel, aceasta e definiția umanului. Așa cum am văzut, planul social și logosul sunt locul de întâlnire chiar și dintre sofist și filosof, iar această întâlnire aici este atât de strânsă și de intensă încât se confundă.

Înțelegerea tuturor aspectelor celor trei tipuri umane, a poetului, sofistului, filosofului și a relațiilor dintre acestea la Platon, presupune prezența unei întrebări continue adresată temei puse în discuție în această lucrare. Așa cum am văzut în interiorul lucrării, înțelegerea are loc doar în țel, în scop și în presupuziție. În privința temei noastre,

am putea oare, spune că am ajuns la țel/scop? Am înțeles oare toate aspectele poetului, sofistului, filosofului și a relațiilor dintre acestea? Evident nu. Înțelegerea având loc în țel, vom înțelege doar când vom ajunge la sfârșit.

Studiul asupra poetului, sofistului, filosofului, ne-a descoperit un Platon aflat în căutarea celui mai potrivit tip de om care să conducă cetatea. Cercetarea asupra celor trei tipuri umane ne-a arătat că și Platon căuta să distingă între poet, sofist și filosof. Toți trei așa cum am văzut își atribuie rolul și capacitatea de a educa, de a învăța, de a transmite cunoaștere și virtute. Apare întrebarea pe care și-a pus-o și Platon, care dintre cei trei, dintre cele trei tipuri umane, este cel care oferă cu adevărat, ceea ce declară? Selecția și opțiunea lui Platon între cele trei tipuri umane este subiectul lucrării de față, întrucât această selecție are la bază, pornește de la presupuzițiile sale ontologice, gnoseologice, etice și despre logos.

În ultimul capitol, trecerea filosofiei lui Platon prin mai mulți filosofi ne-a oferit câteva avantaje: în primul rând ne-a ajutat să privim prin mai mulți ochi același lucru, anume gândurile lui Platon; în al doilea rând, ne-a ajutat să contextualizăm, să integrăm filosofia lui, în alte spații de gândire, și ca urmare să o facem mai accesibilă, în acele spații de gândire; în al treilea rând, ne-a ajutat să descoperim și să clarificăm presupuzițiile filosofiei lui Platon, prin raportarea acestora la presupuzițiile altor puncte de vedere.

Lucrarea este doar un început. Ne dăm seama că am omis multe idei, gânduri referitoare la imaginea lui Platon despre poet, sofist, și filosof, neexprimate și nediscutate aici. Cercetarea rămâne deschisă.

ANEXE - OCURENȚE ALE CELOR TREI TIPURI UMANE

POETUL ȘI POEZIA

Apărarea lui Socrate: 22 c 4; 22 d 5; 26 e 2;

Criton

Alcibiade

Charmides: 162 d 3;

Lahe: 183 a 7; 180 c 6;

Gorgias: 451 e 5; 485 d 6; 502 d 3; 502 c 12;

Protagoras: 327 d 4; 339 b 10; 339 e 5; 339 a 2; 344 b 1;

Hippias Minor: 364 e 2; 364 e 6; 370 e 1;

Hippias Maior

Ion: 530 c 5; 534 b 4; 536 a 1; 530 b 8; 531 c 3; 531 d 4; 533 e 6; 534 a 7; 534 e 4;

535 a 5; 538 e 4; 532 c 8;

Euthyphron: 12 a 7;

Lysis: 206 b 8; 212 e 1; 219 d 6;

Menexenos: 239 c 3; 239 b 7;

Menon: 77 b 3;

Euthydemus: 305 b 8; 275 d 1;

Cratylus: 394 e 10; 398 b 9; 410 b 3;

Phaidon: 61 b 4;

Phaidros: 245 a 7; 247 c 4; 258 b 3; 258 d 10; 65 b 3; 112 c 7; 113 c 8; 257 b 6;

265 b 4;

Republica: 382 d 9; 392 e 3; 393 a 6; 393 c 11; 596 d 4; 597 d 2; 599 c 3; 601 b 9;

601 e 7; 605 a 2; 606 e 3; 328 e 6; 330 c 3; 366 b 1; 373 b 7; 377 d 5;

378 e 7;

392 a 13; 393 b 3; 393 c 9; 397 c 8; 401 b 1; 414 c 5; 460 a 1; 568 b 4;

568 b 5; 598 b 1; 599 a 3; 607 d 7; 606 d 4; 607 b 6; 607 c 5; 608 b 7;

Parmenide

Theaitetos: 194 e 2; 167 e 4; 173 c 4;

Sofistul: 219 b 11; 219 d 1; 265 a 4; 265 a 11; 265 b 4; 265 b 8; 265 e 5; 266 a 1;
266 a 11; 266 d 3; 266 d 5;

Omul politic: 301 c 1;

Philebos: 62 d 5;

Timaios: 21 d 2;

Critias: 108 b 5;

Banchetul: 196 e 1, e 2, e 4; 186 e 3; 205 c 2; 205 c 4; 205 c 9; 209 a 4;

SOFISTUL ȘI SOFISTICA

Apărarea lui Socrate: 20 a 4;

Criton

Alcibiade

Charmides

Lahe: 186 c 3; 197 d 4; 197 d 6;

Gorgias: 463 b 6; 465 c 2; 465 c 5; 519 c 3; 520 a 7; 520 b 2; 520 b 4;

Protagoras: 311 e 4; 311 e 5; 312 a 4; 312 a 6; 312 c 1; 312 c 5; 312 d 4; 312 d 9;
312 e 2; 312 e 5; 313 c 1; 313 c 4; 313 c 8; 314 d 1; 314 d 3; 314 d 8;
315 a 5; 316 d 3; 316 d 10; 316 e 3; 317 b 4; 317 c 1; 318 d 9; 342 b 1;
342 b 4; 342 c 5; 342 c 7; 349 a 2; 357 e 6;

Hippias Minor

Hippias Maior: 281 d 5; 282 b 5; 282 e 8;

Ion

Euthyphron

Lysis: 204 a 7;

Menexenos

Menon: 85 b 4; 91 b 8; 92 b 5; 92 d 2; 92 e 5; 95 b 9; 95 c 5; 96 b 6;

Euthydemos: 271 c 1; 277 e 3; 288 b 8; 297 c 9; 297 c 4;

Cratylus: 391 b 11; 397 a 1; 398 e 2; 403 e 4;

Phaidon

Phaidros

Republica: 492 a 6; 492 a 7; 492 b 1; 492 d 6; 492 d 9; 493 a 7; 596 d 1;

Parmenide

Theaitetos: 154 e 1; 167 a 6; 167 c 7;

Sofistul: 216 d 1; 217 a 3; 218 b 7; 218 c 7; 218 d 4; 221 c 5; 221 d 2; 221 d 11; 222 a 2;
223 a 8; 223 b 7; 224 c 7; 224 d 2; 224 e 4; 225 e 5; 226 a 4; 231 a 1; 231 b 8;
231 c 2; 231 d 2; 232 b 3; 233 a 8; 233 c 11; 234 e 7; 235 b 10; 236 c 10;
239 c 6; 239 e 1; 240 c 4; 241 a 3; 241 b 5; 241 c 2; 253 c 8; 254 a 1; 254 b 4;
258 b 6; 260 c 11; 261 a 2; 261 a 5; 264 c 7; 264 d 7; 264 e 2; 267 e 4; 268 b 10;
268 c 4; 268 d 3;

Omul politic: 258 b 2; 266 d 5; 284 b 7; 286 b 10; 291 c 3; 299 b 8; 303 c 4;
303 c 5;

Philebos

Timaios: 19 e 2;

Critias

Banchetul: 177 b 2; 203 d 8; 208 c 1; 248 e 3; 257 d 8;

FILOSOFUL ȘI FILOSOFIA

Apărarea lui Socrate

Criton

Alcibiade

Charmides: 153 d 3; 154 e 8;

Lahe:

Gorgias: 481 d 4; 482 a 4; 482 a 7; 484 c 5; 485 a 4; 485 c 4; 486 a 7; 500 c 8;

Protagoras: 335 d 7; 342 a 7; 342 d 5; 343 b 4;

Hippias Minor: 363 a 5;

Hippias Maior

Ion

Euthyphron

Lysis: 213 d 7;

Menexenos: 234 a 5;

Menon

Euthydemos: 275 a 1; 288 d 8; 304 e 7; 305 b 6; 305 d 1; 305 d 8; 306 b 2; 306 c 4;
307 a 2; 307 b 7;

Cratylus: 406 a 5;

Phaidon: 59 a 3; 61 a 3; 63 e 10; 64 a 5; 66 d 2; 68 c 11; 81 b 7; 82 b 2; 82 d 5,
82 e 1; 83 a 2; 84 a 3; 114 c 3; 61 c 6; 64 e 2; 65 a 1; 68 b 3; 68 c 1;
95 c 1;

Phaidros: 239 b 4; 249 a 2; 256 a 7; 257 b 3; 259 d 4; 279 a 9; 252 e 3;

Republica: 407 c 3; 411 c 5; 473 d 3; 474 c 1; 486 b 3; 487 c 6; 489 b 4; 489 d 1; 489 d 3;
489 d 11; 490 a 3; 491 a 5; 491 b 9; 494 e 2; 495 c 1; 495 d 3; 495 d 6;
496 b 1; 496 c 2; 497 a 6; 497 d 8; 498 b 4; 498 b 6; 499 c 1; 499 c 7; 500 b 1;
500 b 5; 521 b 2; 521 c 7; 529 a 6; 535 c 5; 536 b 5; 536 c 2; 539 c 3; 540 b 2;
543 a 5; 548 c 1; 561 d 2; 587 a 7; 607 b 5; 611 e 1; 619 d 1; 375 e 10;
376 c 4; 410 e 1; 456 a 4; 485 e 1; 491 b 1; 500 c 9; 525 b 8; 582 b 1; 582 b 8;
582 e 8;

Parmenide: 130 e 2; 135 c 5;

Theaitetos: 143 d 3; 155 d 3; 168 a 5; 172 c 5; 172 c 9; 173 c 8; 174 b 1;

Sofistul: 260 a 6; 254 a 8;

Omul politic: 272 c 1;

Philebos: 56 e 8;

Timaios: 20 a 4; 47 b 1; 88 c 5; 91 e 3; 24 d 1; 47 b 4;

Critias: 109 c 7;

Banchetul: 173 c 3; 182 c 1; 183 a 1; 184 d 1; 205 d 5; 210 d 6; 218 a 5;

Bibliografie

Bibliografie primară

Plato: *Complete works*, Edited, with introduction and notes, by John M. Cooper, BookFi.org, Indianapolis, Cambridge, 1997.

Platon: *Opere, I*, Studiu introductiv de Ion Banu; traducere, note introductive și note Francisca Băltăceanu, Marta Guțu, Sorin Vieru, Simina Noica, Dan Slușanschi, Alexandru Cizek, Șerban Mironescu, Editura Științifică și Enciclopedică, București, 1974.

Platon: *Opere, II*, traducere de Manuela Popescu și Petru Creția, Gabriel Liiceanu, Dan Slușanschi și Petru Creția, Francisca Băltăceanu și Petru Creția, Alexandru Cizek, Nicolae Șerban Tanașoca, Liana Lupaș și Petru Creția, Editura Științifică și Enciclopedică, București, 1976.

Platon: *Opere, III*, traducere, lămuriri preliminare și note de Gabriel Liiceanu, Simina Noica, Editura Științifică și Enciclopedică, București, 1978.

Platon: *Opere, IV*, traducere de Petru Creția, Gabriel Liiceanu, Editura Științifică și Enciclopedică, București, 1983.

Platon: *Opere, V*, traducere, interpretare, lămuriri preliminare, note și anexă de Andrei Cornea, Editura Științifică și Enciclopedică, București, 1986.

Platon: *Opere, VI*, traducere, lămuriri preliminare și note de Sorin Vieru, Marian Ciucă, Constantin Noica, Elena Popescu, Editura Științifică și Enciclopedică, București, 1989.

Platon: *Opere, VII*, traducere, lămuriri preliminare și note de Andrei Cornea, Cătălin Partenie, Editura Științifică și Enciclopedică, București, 1993.

Platon: *Scrisorile. Dialoguri suspecte. Dialoguri apocrife*, traducere, introducere și note de Ștefan Bezdechi, Editura IRI, București 1996.

Platon: *Legile*, traducere de E. Bezdechi, Ștefan Bezdechi, Editura IRI, București, 1999.

Platon: *Opere complete, II*, traducere de Cătălin Partenie, Liana Lupaș și Petru Creția, Simona Noica și Cătălin Enache, Gabriel Liiceanu, Editura Humanitas, București, 2002.

Platon: *Opere complete, IV*, traducere de Constantin Noica, Elena Popescu, Andrei Cornea, Petru Creția, Cătălin Partenie, Editura Humanitas, București, 2004.

Platon: *Banchetul*, traducere, studiu introductiv și note de Petru Creția, Editura Humanitas, București, 2006.

Platone: *Tutti gli Scritti*, a cura di Giovanni Reale, tradotti, presentati e annotati da Giovanni Reale, Maria Luisa Gatti, Claudio Mazzarelli, Maurizio Migliori, Maria Tereza Liminta, Roberto Radice, Bompiani. Il Pensiero Occidentale, Milano, 2008.

Bibliografie secundară

A. A. Long; Sedley, D. N.: *Greek and Latin Texts With Notes And Bibliography*, Vol. II, Cambridge University Press, Cambridge, New York, New Rochelle, Melbourne, Sydney, 1987.

A. A. Long; Sedley, D. N.: *The Hellenistic Philosophers, Translations Of The Principal Sources With Philosophical Commentary*, Vol. I, Cambridge University Press, Cambridge, New York, New Rochelle, Melbourne, Sydney, 1987;

Adămuț, Anton: *Filosofia Sf. Augustin*, Editura Polirom, Iași, 2001.

Adorno, Francesco: *La Filosofia antica*, Vol. I, *capitoli Platone e L'Accademia. La Scuola di Platone*, Editore Feltrinelli, Milano, 1961.

Aristofan: *Teatru; Pacea, Păsările, Broaștele, Norii*, Editura de Stat Pentru Literatură și Artă, București, 1956.

Aristofan: *Broaștele*, Editura Albatros, București, 1974.

Aristotel: *Etica Nicomahică*, Editura Științifică și Enciclopedică, București, 1988.

Aristotel: *Metafizica*, Editura IRI, București, 1999.

Aristotel, *Despre suflet*, Editura Humanitas, București, 2005.

Armstrong, A. H.: *The Cambridge History Of Later Greek and Early Medieval Philosophy*, Part 1. *Greek Philosophy from Plato to Plotinus*, Cambridge University Press, London, New York, 1967.

Banu, Ion: *Platon Heracliticul*, Editura Academiei, București, 1972.

Bădiliță, Cristian: *Platonopolis sau Împăcarea cu Filosofia*, Editura Curtea Veche, București, 2007.

Benveniste, Emile: *Probleme de lingvistică generală*, Vol. I, Editura Universitas, București, 2000.

- Boboc, Alexandru: *Filosofia contemporană. Orientări și stiluri de gândire semnificative*, Editura Didactică și Pedagogică, București, 1995
- Bonnard, A.: *Civilizația Greacă, Vol. I - De La Iliada La Parthenon*, Editura Științifică, București, 1967.
- Bonnard, A.: *Civilizația Greacă, Vol. II*, Editura Științifică, București, 1967.
- Bower Sock, G. W.; Brown, Peter; Grabar, Oleg: *Interpreting Late Antiquity*, The Belknap Press of Harvard University Press, Cambridge, Massachusetts, London, 2001.
- Brehier, Emile: *Mari teme ale filosofiei*, Editura Humanitas, București, 1993:
- Bruni, Raoul: *Il divino entusiasmo del poeta: Ricerche sulla storia di un topos*, Università degli Studi di Padova, Dipartimento di Italianistica, 2008.
- Buffiere, Felix: *Miturile lui Homer și gândirea greacă*, Editura Univers, București, 1987.
- Cassirer, Ernst: *Filosofia formelor simbolice, Vol.1 – Limbajul*, Editura Paralela 45, Pitești, 2008.
- Chatelet, Francois: *Platone*, by Nuova Universale Cappelli, Bologna, 1982.
- Colli, Giorgio: *La Sapienza Greca*, Adelphi Edizioni, Milano, 1997.
- Collingwood, R.G.: *O autobiografie filosofică*, Editura Trei, București, 1998.
- Copleston, Frederick: *Istoria Filosofiei I. Grecia și Roma*, Editura ALL, București, 2008.
- Copleston, Frederick: *Istoria Filosofiei II. Filosofia Medievală*, Editura ALL, București, 2009.
- Cornea, Andrei: *Platon: filosofie și cenzură*, Editura Humanitas, București, 1995.
- Cornea, Andrei: *Scriere și Oralitate în cultura antică*, Editura Humanitas, București, 2006.
- Cornea, Andrei: *O Istorie A Neființei În Filosofia Greacă*, Editura Humanitas, București, 2010.
- Cornea, Paul: *Interpretare și Raționalitate*, Editura Polirom, Iași, 2006.
- Cornford, Francis: *De la religie la filosofie*, Editura Herald, București, 2009.
- Coșeriu, Eugenio: *Introducere în lingvistică*, Editura Echinox, Cluj-Napoca, 1999.
- Coșeriu, Eugeniu: *Istoria filosofiei limbajului*, Editura Humanitas, București, 2003
- Crotty, Kevin: *The Philosopher's Song The Poets' Influence on Plato*, Lexington Books Rowman&Littlefield Publishers, INC, Lanham, Boulder, New York, Toronto, Plymouth, UK, 2009.
- Dal Pra, Mario: *La Storiografia Filosofia Antica*, Fratelli Bocca, Milano, 1950.
- de Saussure, Ferdinand: *Curs de lingvistică generală*, Editura Polirom, Iași, 1998.
- Destrée, Pierre; Herrmann, Fritz-Gregor: *Plato and the Poets*, Brill, Leiden, Boston, 2011.

Detienne, Marcel: *Stăpânitorii de adevăr în grecea Arhaică*, Editura Symposion, București, 1996.

Detienne, Marcel: *Inventarea mitologiei*, Editura Symposion, București, 1997.

Dilthey, Wilhelm: *Esența filosofiei*, Editura Humanitas, București, 2002.

Dodds, E. R.: *Grecii și iraționalul*, Polirom, Iași, 1998.

Dumitriu, Anton: *Aletheia (Încercare asupra ideii de adevăr în Grecia antică)*, Editura Eminescu, București, 1984.

Dumitriu, Anton: *Istoria Logicii*, Vol.I, Editura Tehnică, București, 1993.

Eco, Umberto: *Interpretare și suprainterpretare*, Editura Pontica, Constanța, 2004.

Eliade, Mircea: *Tratat de Istorie a Religiiilor*, Editura Humanitas, București, 1992.

Empiricus, Sextus: *Opere filosofice, Vol.I*, Editura Academiei Republicii Socialiste România, București, 1985.

Filosofia greacă până la Platon, Vol. I, Partea a II-a, Editura Științifică și Enciclopedică, București, 1979.

Filosofia greacă până la Platon, Vol. I, Partea I, Editura Științifică și Enciclopedică, București, 1979.

Filosofia greacă până la Platon, Vol. II, Partea a II-a, Editura Științifică și Enciclopedică, București, 1984.

Filosofia greacă până la Platon, Vol. II, Partea I, Editura Științifică și Enciclopedică, București, 1984.

Finley, M.I.: *Vechii greci*, Editura Eminescu, București, 1974.

Flonta, M.: *Adevăruri necesare*, Editura Științifică și Enciclopedică, București, 1975.

Flonta, M.: *Cognitio – o introducere critică în problema cunoașterii*, Editura ALL, București, 1984.

Frenkian, Aram M.: *Scrieri filosofice*, Editura Științifică și Enciclopedică, București, 1988.

Frenkian, Aram M.: *Doxografii greci*, Editura Paideia, București, 2001.

Frenkian, Aram M.: *Lumea homerică*, Editura Herald, București, 2012.

Friedlander, Paul: *Platone*, Bompiani. Il Pensiero Occidentale, Milano, 2004.

Gadamer, H.G.: *Adevăr și Metodă*, Editura Teora, București, 2001.

Giambattista, Vico: *La Scienza Nuova*, Editori Laterza, Bari, 1958.

Gilson, Etienne: *Filosofia în Evul Mediu*, Ed.Humanitas, București, 1995.

Gilson, Etienne: *Dumnezeu și filosofia*, Editura Galaxia Gutenberg, Târgu Lăpuș, 2005.

Graf, Alain, *Marile curente ale filosofiei antice*, Editura Institutul European, Iași, 1997.

Guglielminetti, Enrico: *Gemelli Diversi: Sulla "Piccola Differenza" Tra Il Sofista e Il Filosofo*, Spazio Filosofico, 2012.

Guthrie, W. K. C.: *A History of Greek Philosophy, Volume V: The Later Plato and the Academy*, Cambridge University Press, Cambridge, 1978.

Guthrie, W. K. C.: *O istorie a filosofiei grecești*, Vol. II, traducere de Diana Roșculescu, Editura Teora, București, 1999.

Guthrie, W. K. C.: *Sofiștii*, Editura Humanitas, București, 1999.

Habermas, J.: *Etica discursului și problema adevărului*, Editura Art, București, 2008.

Hadot, Pierre: *Ce este filosofia antică?* Editura Polirom, Iași, 1997.

Hankins, James: *Plato In The Italian Renaissance*, E.J. Brill, Leiden, New York, Koln, 1994.

Hare, R.M.: *Platon*, traducere de Matei Pleșu, Editura Humanitas, București, 1997.

Havelock, Eric A.: *Cultura Orale e Civilizația Della Scrittura Da Omero a Platone*, Editori Laterza 1983.

Havelock, Eric A.: *The Greek Concept of Justice. From its Shadow in Homer to its Substance in Plato*, Harvard University Press, Cambridge, Massachusetts, and London, England, 1978.

Havelock, Eric A., *Preface To Plato*, Harvard University Press, Cambridge, Massachusetts, and London, England, 1963.

Heidegger, Martin: *Reper pe Drumul Gândirii*, Editura Politică, București, 1988.

Heidegger, Martin: *Plato's Sophist*, translated by Richard Rojcewicz and Andre Schuwer, Indiana University Press, 2003.

Homer: *Odiseea*, ediție bilingvă, Vol. 1, 2, 3, Editura Teora, București, 2000.

Il Sapere Greco. Dizionario critico. Vol. secundo: Julia Annas, Platone; Luc Brisson, Platonismo A cura di Jacques Brunschwig e Geoffrey. E.R Lloyd, Edizione italiana a cura di Maria Lorenza Chiesara, Flammarion, Paris 1996, Editore Giulio Einaudi S.p.A, Torino 2005 e 2007.

Istoria Literaturii Eline, Partea I, Editura de Stat Didactică și Pedagogică, București, 1951.

Istoria Literaturii Eline, Partea II, Editura de Stat Pentru Literatură Științifică și Didactică, București, 1952.

Jaspers, Karl: *Texte Filosofice*, Editura Politică, București, 1986.

- Kant, I.: *Critica rațiunii pure*, Editura IRI, București, 1998.
- Kant, I.: *Prolegomene*, Editura Paralela 45, Pitești, 2005.
- Koyre, Alexandre: *Introduction A La Lecture De Platon suivi Entretiens Sur Descartes* , Gallimard, 1962.
- Kraut, Richard (ed.): *The Cambridge Companion to Plato*, Cambridge University Press, New York, 1992.
- Laertios, Diogene: *Despre viețile și doctrinele filosofilor*, Cartea IX, Cap.VIII, Editura Polirom, Iași, 2001.
- Levin, Susan B.: *The Ancient Quarrel Between Philosophy And Poetry Revisited*, Oxford University Press, 2001.
- Long, A. A. (ed.): *The Cambridge Companion to Early Greek Philosophy*, Cambridge University Press, New York, 1999.
- Marcus, Solomon: *Artă și Știință*, Editura Eminescu, București, 1986.
- Marrou, Henry-Irenee: *Sfântul Augustin și sfârșitul culturii antice*, Editura Humanitas, București, 1997.
- Matei, Horia: *Cartea un călător milenar*, Editura Tineretului, București, 1964.
- McCoy, Marina: *Plato on the Rhetoric of Philosophers and Sophists*, Cambridge University Press, 2008.
- Mondolfo, Rodolfo: *Il Pensiero Antico. Storia della Filosofia Greco-Romană*, La Nuova Italia, Firenze, 1961.
- Montanelli, Indro: *Istoria Grecilor*, Editura Artemis, București, 1994.
- Muscă, Vasile: *Introducere în filosofia lui Platon*, Editura Dacia, Cluj-Napoca, 1994.
- Muscă, Vasile: *Filosofia în cetate. Trei fabule de filosofie politică și o introducere*, Editura Biblioteca Apostrof, Cluj-Napoca, 1999.
- Muscă Vasile: *Încercare asupra gândirii românești*, Editura Grinta, Cluj-Napoca, 2002.
- Muscă, Vasile: *Permanența Idealismului*, Editura Grinta, Cluj-Napoca, 2003.
- Muscă Vasile: *Discurs despre filosofie*, Editura Grinta, Cluj-Napoca, 2005.
- Muscă, Vasile; Baumgarten, Alexander (coord.): *Filosofia politică a lui Aristotel*, Editura Polirom, Iași, 2002.
- Muscă, Vasile; Baumgarten, Alexander (coord.): *Filosofia politică a lui Platon*, Editura Polirom, Iași, 2006.

Nails, Debra: *Oamenii lui Platon*, Editura Humanitas, București, 2008.

Nietzsche, Friedrich: *Nașterea Filosofiei În Epoca Tragediei Grecești*, Editura Dacia, Cluj-Napoca, 1998.

Otto, Rudolf: *Sacrul*, Editura Humanitas, București, 2005.

Otto, Walter F.: *Zei Greciei*, Editura Humanitas, București, 1995.

Paleologu, Alexandru: *Amicus Plato... sau "Despărțirea de Noica"*, Editura LiterNet, 2003.

Parain, Brice: *Logosul Platonician*, Editura Univers Enciclopedic, București, 1998.

Pascal Engel; Rorty, Richard: *La ce bun adevărul*, Editura Art, București, 2007.

Peirce, Charles S.: *Semnificație și acțiune*, Editura Humanitas, București, 1990.

Perillie, Jean-Luc: *Oralite Et Ecriture Chez Platon*, Edition Ousia, Paris, Bruxelles, 2011.

Peters, Francis E.: *Termenii filosofiei grecești*, Editura Humanitas, București, 2007.

Petrement, Simone: *Eseu asupra dualismului la Platon, la gnostici și la maniheeni*, Editura Symposium, București, 1996.

Pippidi, D.M.: *Studii de istorie a religiilor antice*, Editura Teora, București, 1998.

Platone: *Il Sofista E L'uomo Politico*, Traduzione, Prolegomeni e Note di G. Fraccaroli, a cura e con prefazione di E. Bignone, "La Nuova Italia", Editrice Firenze, 1993.

Pop, Ovidiu: *Limba Greacă Veche. Grafie. Fonetică. Morfologie*. Antet XX Press, București, 2002.

Popps, Georges; Blake, Arthur: *Filosofia Greacă*, Editura Senaget, București, 1999.

Presocraticii: *Fragmentele eleaților*, ediție bilingvă, Editura Teora, București, 1998.

Rachet, Guy: *Tragedia Greacă*, Editura Univers, București, 2002.

Reale, Giovanni, *Platone. Alla ricerca della sapienza segreta*, Rizzoli, Milano, 1998.

Reale, Giovanni: *Înțelepciunea antică*, Editura Galaxia Guttenberg, Târgu Lăpuș, 2005.

Reale, Giovanni: *Istoria filosofiei antice, Vol. 1, Orfismul și presocraticii*, Editura Galaxia Guttenberg, Târgu Lăpuș, 2008.

Reale, Giovanni: *Istoria filosofiei antice, Vol. 2, Sofiștii, Socrate și micii socratici*, Editura Galaxia Guttenberg, Târgu Lăpuș, 2009.

Reale, Giovanni: *Istoria filosofiei antice, Vol. 3, Platon și Academia antică*, Editura Galaxia Guttenberg, Târgu Lăpuș, 2009.

Reinhardt, Karl: *Miturile lui Platon*, Editura Dacia, Cluj-Napoca, 2002.

Robert, Fernand: *Religia Greacă*, Editura Teora, București, 1998.

Robin, Leon, *Storia del Pensiero Greco*, trad. Di Paolo Serini, Arnoldo Mondadori Editori, Giulio Einaudi Editore, 1951.

Robin, Leon: *Platon*, traducere de Lucia Magdalena Dumitru, Editura Teora, București, 1996.

Robinson, Richard: *Plato's Earlier Dialectic*, Clarendon Press, Oxford, 1953.

Rusu, Liviu: *Eschil, Sofocle, Euripide*, Editura Tineretului, București, 1968.

Schnadelbach, Herbert: *Introducere în teoria cunoașterii*, Editura Paralela 45, Pitești, 2007.

Schuhl, Pierre-Maxime; Devambe, Pierre; Flaceliere, Robert; Martin, Roland etc.: *Enciclopedia civilizației grecești*, Editura Meridiane, București, 1970.

Schuhl, Pierre-Maxime, *Eseu asupra formării gândirii grecești*, Editura Teora, București, 2000.

Sedley, David (ed.): *The Cambridge Companion to Greek and Roman Philosophy*, Cambridge University Press, New York, 2003.

Stenzel, Julius: *Studii și eseuri Platoniciene*, Editura Grinta, Cluj-Napoca, 2006.

Storia Della Filosofia, Volume primo: La filosofia antica. La filosofia patristica. La filosofia scolastica. Capitolo IX. Platone, Capitolo X. L'antica Academia, Fondata da Nicola Abbagnano, Unione Tipografico-Editrice Torinese, Torino, 1993.

Szlezak, Thomas Alexander: *Cum să-l citim pe Platon*, Editura Grinta, Cluj-Napoca, 2008.

Șerban, Silviu: *Semiotică și Ontologie la Platon. Problema individuației*, Editura Paideia, București, 2012

Ștef, Ana Felicia: *Fonologia Greacă*, Tipografia Universității București, 1985.

Ștef, Ana Felicia: *Manual de Greacă Veche*, Editura Humanitas, București, 1996.

Taylor, A. E.: *Plato. The Man and his Work*, Methuen & Co. Ltd., London, 1955.

Taylor, Alfred E.: *Platon. Socrate*, Editura Herald, București, 2010.

Tsatsos, Constantin: *Filosofia Socială A Vechilor Greci*, Editura Univers, București, 1979.

Vattimo, Gianni: *Aventurile diferenței*, Editura Pontica, Constanța, 1996.

Vernant J.P.: *Mit și gândire în Grecia antică*, Editura Meridiane, București, 1995.

Vernant J.P.: *Originile gândirii grecești*, Editura Symposion, București, 1995.

Veyne, Paul: *Au crezut grecii în miturile lor?* Editura Univers, București, 1996.

Vitsaxis, Vasilis: *Mitul*, Editura Omonia, București, 2007.

Vlastos, Gregory: *Socrate, Ironist și filozof moral*, traducere de Mara van Schaik Rădulescu, Editura Humanitas, București, 2002.

Vlăduțescu, Gh: *Filosofia în Roma Antică*, Editura Albatros, București, 1991

Volpi, Franco: *Dizionario Delle Opere Filosofiche*, Bruno Mondadori. S.p.A, Milano, 2000.

Humboldt, Wilhelm von: *Despre diversitatea structurală a limbilor și influența ei asupra dezvoltării spirituale a umanității*, Editura Humanitas, București, 2008.

Whittaker, Thomas: *Neoplatonismul. Un studiu asupra istoriei elenismului*, Editura Herald, București, 2007.

Windelband, Wilhelm: *Istoria filosofiei grecești*, Editura Moldova, Iași, 1995.

Wittgenstein, L.: *Tractatus logico-philosophicus*, Editura Humanitas, București, 2001.

Wittgenstein, L.: *Cercetări filosofice*, Editura Humanitas, București, 2004.

Xenofon: *Amintiri despre Socrate*, Editura Hyperion, Chișinău, 1990.

Zăpârțan, Liviu Petru: *Repere în Știința politicii*, Editura Dosoftei, Iași, 1991.

Zăpârțan, Liviu Petru: *Doctrine politice*, Editura Fundației Chemarea, Iași, 1994.

Dicționare, Enciclopedii

Thesaurus Linguae Graecae, the Packard Humanities Institute, The Perseus Project and others.
License: [Diogenes](#) (version 3.1.6) is © 1999-2007 P.J. Heslin.

Bailly, Anatole: *Dictionnaire Grec Francais. Le Grand*, Hachette, Paris, 2000.

Balaci, Alexandru (cord.): *Dizionario italiano-romeno*, Editura Gramar, București, 2008.

Cassell's Latin Dictionary, Latin-English and English-Latin, Wiley Publishing, Inc, Hoboken, NJ, 1968.

Chantraine, Pierre: *Dictionnaire Étymologique De La Langue Grecque*, Éditions Klincksieck, Paris, 1968.

Condrea Derer, Doina; Utale, Roxana (coord.): *Dicționar român-italian*, Editura Gramar, București, 2008.

Gorunescu, Elena: *Dicționar Francez- Român*, Editura Teora, București, 2000.

Grimal, Pierre: *Dicționar de mitologie greacă și romană*, Editura Saeculum, București, 2001.

Guțu, Gheorghe: *Dicționar latin-român*, ediția a 2-a revizuită și adăugită, Ed. Humanitas, București, 2003.

Houtzager, Guus: *Mitologia Greacă. Enciclopedie Completă*, Editura Corint, București, 2008.

Howat, G. M. D.: *Dictionary Of World History*, London, Nairobi, Melbourne, 1973.

Liddell, H.G.; Scott, R.: *Greek-English Lexicon*, Clarendon Press, Oxford, 1996.

Melzi, Robert C.: *Dictionary Italian-English*, A Bantam Book, New York, Toronto, London, Sydney, Auckland, 1976.

Petre, Zoe; Lițu, Alexandra; Pavel, Cătălin (coord.): *Dicționar de mitologie greco-romană*, Editura Corint, București, 2011.

Zeyl, Donald J. (ed.): *Encyclopedia Of Classical Philosophy*, Greenwood, London, Chicago, 1997.